

**Lietuvos mokinių lotynų kalbos ir Antikos kultūros olimpiada
2019 m.**

Trečius – ketvirtus metus besimokantiems moksleiviams

Respublikinis etapas

Užduočių atlikimo laikas 2 val.

dalyvio kodas

Maksimalus taškų skaičius 87

Vertinimas:

TEKSTAS M. Tullius Cicero. *Tusculanae Disputationes* V. 97-98

Dārēus in fugā, cum **aquam** turbidam et cadāveribus inquinātam bibisset, negāvit umquam sē bibisse iūcundius. Numquam vidēlicet sitiēns biberat. Nec ēsuriēns **Ptolemaeus** ēderat; cuī cum peragranti Aegyptum **comitibus** nōn cōnsecūtis cibārius in casā **pānis** datus esset, nihil vīsum est illō **pāne** iūcundius. <...> [Apud Lacedaemoniōs] cum tyrannus cēnāvisset Dionysius, negāvit sē **iūre** illō nigrō, quod cēnae caput erat, dēlectātum esse. Tum is, quī illa coxerat: 'minimē mīrum; condimenta enim dēfuērunt.' 'Quae tandem?' inquit ille. 'Labor in vēnātū, sūdor, cursus ad Eurōtam, famēs, sitis. Hīs enim **rēbus** Lacedaemoniōrum epulae condiuntur'.

bib o, ī, - ere gerti	Eurōt ās, ae m Eurōtas, <i>upė Lakonijoje</i>
cadāver, is n lavonas; dvėseną	inquin o, āvī, ātum, āre sutepti; užteršti
cibāri us, a, um maistinis; <i>prk.</i> rupus, paprastas	iūcund us, a, um malonus, <i>čia</i> skanus
com es, itis m, f palydovas	iūs, iūr is n sriuba
condiment um, ī n prieskonis, pagardas	peragr o, āvī, ātum, āre apkeliauti, keliauti per
cond io, īvī, ītum, īre pagardinti	sit io, īvī, ītum, īre jausti troškulį, būti ištroškusiam
cōn-sequ or, secūtus sum, ī sekti paskui; pasivyti	sūd or, ōris m prakaitas
coqu o, coxī, coctum, ere virti, ruošti valgi	tandem pagaliau, galų gale
curs us, ūs m bėgimas; kelias	turbid us, a, um audringas; (su)drumstas
epul ae, ārum f valgiai, patiekalai; vaisės	vēnāt us, ūs m medžioklė
dē sum, fuī, esse trūkti, stokoti	vidēlicet matyt; suprantama
ēsur io, īvī, ītum, īre alkti, būti alkanam	

A. TEKSTO SUPRATIMAS

a. Atsakykite į klausimus, pažymėdami teisingus atsakymus (galimi keli teisingi atsakymo variantai).

1. Koks gėrimas bėgliui Darėjui pasirodė pats skaniausias?

a. aqua corporibus mortuorum inquinata	c. aqua nigra
b. potio iucunda	d. aqua turbida
2. Kodėl Darėjas mielai gėrė tokį gėrimą?

a. nam esuriens ederat	c. nam sitiebat
b. nam panis iucundus visus est	d. nam in fuga erat
3. Kur keliavo Ptolemajas?

a. per Aegyptum iter faciebat	c. apud Lacedaemonios
b. in fuga erat	d. per Laconicam
4. Kas lydėjo karalių Ptolemają?

a. plures comites	c. multi peragrantes
b. sine comitatu ibat	d. comites eum non consecuti sunt
5. Koks maistas jam pasirodė pats skaniausias?

a. panis cibarius	c. ius nigrum
b. panis cottidianus	d. aqua turbida
6. Koks patiekalas buvo pagrindinis lakedaimoniečių vaišėse?

a. aqua turbida	c. caput cenae
b. panis cibarius	d. ius nigrum
7. Ar patiko Dionisijui lakedaimoniečių vaišės?

a. nunquam iucundius visus est	c. minime placuit
b. delectatus erat	d. non placuit
8. Kas buvo Dionisijas?

a. rex Persarum	c. tyrannus Syracusarum
b. unus septem sapientium	d. dux Lacedaemoniorum
9. Kokių pagardų, pasak lakedaimoniečių, trūko Dionisijo maistui? (pabraukite neteisingą atsakymą)

a. condimenta familiaria	c. labor et sudor in venatu.
b. fames et sitis.	d. cursus ad Eurotam.
10. Quandō omnēs rēs hominibus maximē placent? (pabraukite neteisingą atsakymą)

a. cum eis carent.	c. cum eas non habent.
b. cum beati sunt.	d. cum difficultates patiuntur.

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 10).

Suma:

b. Keliais sakiniais apibūdinkite pagrindinę šio teksto mintį.

Vertinimas: Už teisingą išsamų atsakymą 3 taškai.

Suma:

B. GRAMATIKA:

1. Atsakykite į klausimus, pasirinkdami vieną teisingą variantą:

1. Sakinys *cum tyrannus cenavisset Dionysius* atsako į klausimą:

a. ubi?	c. quando?
b. quo modo?	d. cur?

2. Daiktavardžiai *cenae* ir *epulae* duotame tekste skiriasi:

a. gimine	c. linksniu
b. linksniuote	d. skaičiumi

3. Daiktavardžiai *iure* ir *pane* skiriasi:

a. gimine	c. linksniu
b. linksniuote	d. skaičiumi

4. Veiksmažodžiai *biberat* ir *erat* skiriasi:

a. nuosaka	c. veikslu
b. laiku	d. skaičiumi

5. Veiksmažodžiai *biberat* ir *bibisset* skiriasi:

a. nuosaka	c. veikslu
b. laiku	d. skaičiumi

6. Veiksmažodžio *biberat* numanomas veiksnys yra:

a. Ptolemaeus	c. undam
b. iucundius	d. Dareus

7. Koks linksnis yra *cui*?

a. sg. dat.	c. sg. gen.
b. pl. nom.	d. sg. abl.

8. Junginio *comitibus non consecutis* teisinga vienaskaitos forma yra:

a. comitum non consecutum	c. comes non consecutus
b. comite non consecuto	d. comiti non consecuto

9. Sakinio *cui peragranti cibarius in casā pānis datus esset* teisinga daugiskaitos forma yra:

a. quibus peragranti cibarī in casa
panes dati sunt	c. quibus peragranti cibarī in casis
panes dati essent
b. cui peragranti cibarī in casis panis
dati sunt	d. cui peragranti cibarī in casis panis dati
essent

10. Sakinyje *Dareus negavit umquam se bibisse iucundius* yra sintaksinė konstrukcija:

a. accusativus cum infinitivo	c. ablativus absolutus
b. nominativus cum infinitivo	d. coniunctio perifrastica

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 10).

Suma:

2. Suraskite tekste ir įrašykite į lentelę žodžius (būdvardžius, dalyvius, įvardžius), kurie suderinti su paryškintais daiktavardžiais. Parašykite jų skaičių, linksnį, giminę.

comitibus	consecutis	pl. abl. m
aquam		
panis		
pane		
iure		
rebus		

Suma:

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 2 taškai (daugiausia 10).

3. Suraskite tekste ir įrašykite po vieną nurodytos formos veiksmažodį:

praesens indicativi activi	
praesens indicativi passivi	
imperfectum indicativi activi	
perfectum indicativi activi	
perfectum indicativi passivi	
plusquamperfectum indicativi activi	
plusquamperfectum coniunctivi activi	
participium praesentis activi	
participium perfecti passivi	
infinitivus perfecti activi	

Suma:

Vertinimas: Už teisingai įrašytą žodį 1 taškas (daugiausia 8).

C. LOTYNIŠKI POSAKIAI, ŽODYNAS

1. Kokį lotynišką posakį iliustruoja šis paveikslėlis?

- a. O tempora, o mores!
- b. tempus fugit
- c. ex tempore
- d. pro tempore

2. Svetonijus rašo: „Jo [Augusto] nuomone, pavyzdingam karvedžiui juo labiau nedera skubėti ir veikti neapgalvotai. Dėl to jis dažnai kartodavo posakį: *σπεῦδε βραδέως*“ (Suet. *Div. Aug.* 25). Visi šie paveikslėliai iliustruoja šį posakį. Koks tai posakis (lotyniškai)?

3. Ką reiškia šūkis *E pluribus unum*, įrašytas ant Didžiojo JAV anspaudo?

- a. iš daugelio viena
- b. visi už vieną
- c. vienas už visus
- d. visi kaip vienas

4. Užrašas ant Vilniaus Šv. Petro ir Povilo bažnyčios: *Regina pacis, funda nos in pace*. Išverskite įrašą.

5. Įrašė slypi aliuzija į bažnyčios fundatoriaus vardą. Koks tai vardas?

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškai (daugiausia 5).

Suma:

4. Šie posakiai yra nurodytų institucijų motto. Pagal prasmę susiekite juos.

A. citius, altius, fortius	507-asis parašiutininkų pulkas (507th Parachute Regiment)
B. fortiter, feliciter, fideliter	Čikagos miestas
C. de minimis maximum	XII Medicinos pulkas (11th Medical Regiment)
D. urbs in horto	Vinčesterio koledžas (Winchester College)
E. curare	Vyskupinė aukštoji mokykla (Episcopal High School)
F. descende ad terram	Olimpinės žaidynės
G. aut disce aut discede	Atominės energetikos komisija (Atomic Energy Commission)

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškai (daugiausia 7).

Suma:

5. Pasirinkite teisingą parafrazę (pasakymą kitais žodžiais)

i. Prīma quae vītam dedit hōra, eam carpit. (Seneca)

- a. Simulac nāscor, morī incipio. b. Carpe diem, nam vīta brevis est. c. Omnēs mātūrē moriuntur.

ii. Nōn omnis moriar. (Horatius)

- a. Morī nōn volo. b. Nēmo hominum moritur. c. Quaedam pars mea vītābit mortem.

iii. Ēgredere ex urbe, liberā rem pūblicam metū. (Cicero)

- a. Rēs pūblica metuit, nē ex urbe proficīscāris. b. Dēbēs ex urbe ēgredī, nam omnēs tē timent. c. Dēbēs ex urbe ēgredī, nam cīvēs volunt tē metū liberāre.

iv. Sē bene morī quam turpiter vīvere māluit. (Livius)

- a. Māluit bene vīvere, nōn turpiter morī. b. Neque vīvere, neque morī voluit. c. Voluit potius honestē morī, quam inhonestē vītā superāre.

v. Caelum, nōn animum mūtāt, quī trāns mare currunt. (Horatius)

- a. Peregrinātio hominem nōn mūtāt. b. Currentēs ad aliēnōs nōn tantum caelum, sed etiam animum suum mūtāt. c. Sī vīs animum tuum mūtāre, dēbēs trāns mare currere.

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą po 2 taškus (daugiausia 10).

Suma:

D. ANTIKOS KULTŪROS ŽINIOS

1. Kas bendra tarp gladiatoriaus ir gėlės kardelio?
2. Kas bendra tarp kiklopo ir Kikladžių salyno?
3. Kas bendra tarp durų (*ianua*) ir pirmojo romėnų kalendoriaus mėnesio?

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 3 taškai (daugiausia 9).

Suma:

4. Atsakykite į klausimus, pažymėdami teisingą atsakymą.

- 1) Koks dievas, pasak mito, gimė Delo saloje?
 - a. Hefaistas; b. Apolonas; c. Hermis; d. Dionisas
- 2) Kur, pasak mito, buvo pastatytas labirintas, kuriame gyveno Minotauras?
 - a. Delo saloje; b. Kretoje; c. Kipre; d. Sicilijoje
- 3) Kurios deivės, pasak mito, varžėsi dėl obuolio, skirto „gražiausiajai“? (išbraukite neteisingą atsakymą)
 - a. Afroditė; b. Artemidė; c. Hera; d. Atėnė
- 4) Kas išsprendė ši deivių ginčą?
 - a. mirtingas žmogus c. Apolono orakulas
 - b. dievų valdovas Dzeusas d. dievų pasiuntinys Hermis
- 5) Kuo vardu buvo mitinis keltininkas, keldavęs mirusiųjų vėles į Hado karalystę?
 - a. Cheironas; b. Chilonas; c. Charonas; d. Choregas
- 6) Kur ir kokio dievo garbei buvo rengiamos Didžiųjų Panatėnųjų šventės?
 - a. Atėnuose–Atėnės c. Delfuose–Apolono
 - b. Olimpijoje–Dzeuso d. Eleusine–Demetros
- 7) Kuo buvo apdovanojami Panatėnųjų varžybų nugalėtojai?
 - a. laurų vainiku c. alyvų aliejumi
 - b. pinigine premija d. palmės šakele
- 8) Koks dabartinis žodis kilęs iš graikiško teatro dalies, kurioje buvo saugoma teatrinė butaforija, pavadinimo?
 - a. teatras; b. podijus; c. scena; d. orkestras
- 9) Kokiame mieste vyksta Sofoklio *Antigonės* veiksmas?
 - a. Trojoje; b. Atėnuose; c. Korinte; d. Tebuose
- 10) Kuris romėnų rašytojas rašė tragedijas, išlikusias iki mūsų dienų?
 - a. Seneka; b. Ovidijus; c. Horacijus; d. Vergilijus

11) Kuris JAV miestas pavadintas romėnų senatoriaus, kuris nuo arklo buvo pakviestas tapti diktatoriumi, vardu?

- a. Fontana; b. Cincinatas; c. Sirakūzai; d. Pitsburgas;

12) Ant kurios Romos kalvos, pasak legendos, Romulas įkūrė miestą?

- a. Palatino; b. Kapitolijaus; c. Aventino; d. Kvirinalio

13) Kieno sąmokslą 63 m. pr. Kr. atskleidė konsulas Markas Tulijus Ciceronas?

- a. Julijaus Cezario; b. Marko Antonijaus; c. brolių Grakchų; d. Katilinos

14) Thortono Wilderio romanas vadinasi *Kovo idos*. Kokį įvykį žymi šis pavadinimas?

- a. Oktavijanui suteiktą Augusto titulą c. Pompėjaus Didžiojo triumfą
b. Julijaus Cezario nužudymą d. Piro pergalę

15) Kaip Antikos laikais buvo vadinamas Romos Koliziejus?

- a. Flavijų amfiteatru c. Nerono Aukso rūmais
b. Didžiojo cirku d. Pompėjaus teatru

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 15).

Suma: